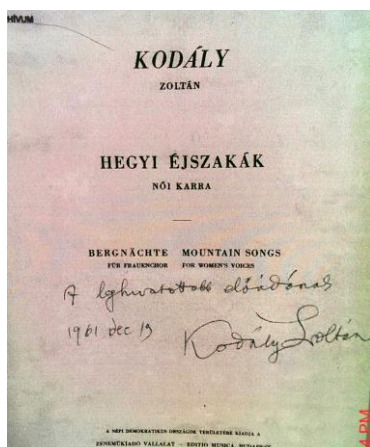

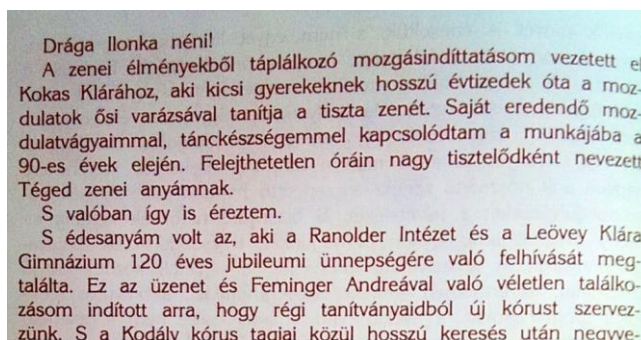
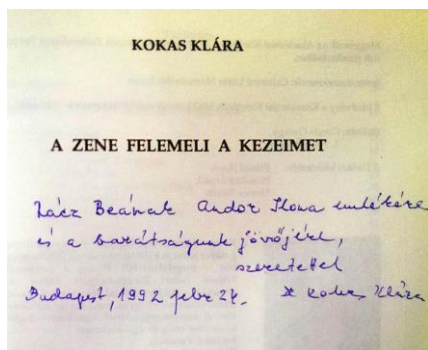
ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

Két meghatározó zenei mesterem volt – mindketten fiatal koruktól kezdve a Mester haláláig kötődtek hozzá és élvezték Kodály Zoltán személyes barátságát, évtizedes, sok ezernyi embert megérintő munkásságuk szorosan kapcsolódott nagy zeneszerzőnk szellemiségéhez, módszeréhez, egyéni hangjuk az ő biztatásából kiindulva virágzott ki.

Ők, akik számomra ilyen fontos személyek voltak életem során: Andor Ilona és Kokas Klára zenepedagógusok. Különös varázsukkal, a velük töltött évek, felejthetetlen tanításaik, mozdulataik nagy hatással voltak rám. Régóta nincsenek már velünk, Andor Ilona 1977-ben ment el 73 évesen, Kokas Klára 80 évesen, 2010-ben hagyott itt minket ezen a világon. Ugyan születésük dátumát tekintve generációnyi korkülönbség volt közöttük, de ők egymással mély barátságban és munkásságukat tekintve egymás iránti tisztelettel voltak. Ennek úgy öt évtizede többször is személyes tanúja voltam Andor Ilona ferencvárosi lakásán, ahol kiválasztott tanítványaiként – már kikerülve az iskolapadból- örömmel jártunk heti kétszer kóruspróbákra, és ahol ilyen alkalmakkor annyi jelentős zenész személyiséget ismertünk meg, akik megfordultak nála, köztük egyik kedves vendégként Kokas Klárát is.

Velük való első meghatározó személyes találkozásra emberöltőnyi különbséggel került sor. Ilonka nénivel a Leövey Klára Gimnáziumi kórusába való felvételemkor, míg Kokas Klárával már kétgyermekes anyaként a Budapesti Művelődési Központban, a rendszerváltás hajnalán. Zene-mozgás, kisgyerekeknek tartott tanfolyamon kapcsolódtam szinte észrevétlenül a munkájába, amit később az 1992-es kiadású „A Zene felemeli a kezeimet” című könyvébe írt dedikációjával köszönte meg Andor Ilona emlékére és további barátságunkra. Andor Ilonát zenei anyámnak nevezte. Míg az Andor Ilonáról szóló „Egy Mindenkiért, mindenki egyért” című első Emlékkönyvbe én üzentem a már felhők fölött lakó Ilonka néninek Kokas Klárával való örömteli találkozásomról.

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

Ez idő szerint 2019 áprilisában mindkettejük születésének évfordulójára, a 115. és a 90. kerek évfordulóra emlékeztünk. És ezekre a különleges lelki kapcsolatokra.

Az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusának titkáráként tavaly decemberben a következő évi program lehetőségeit vettem számba, mikor felmerült bennem, hogy Andor Ilona, drága Ilonka néni 2019 áprilisában már 115 éves lenne. Pedig nemrég ünnepeltük a 110-et, előtte a 100. évfordulót egész éves koncert sorozattal, amikor is 2004-ben megkapta és nagy megtiszteltetésként örökösként mi vehettük át posztumusz Magyar Örökség díját a Magyar Tudományos Akadémián. Már unokákkal, - némelyek dédunokákkal – rendelkező, de még aktív kórustagok ezt a mostanit is kerek évfordulónak mondjuk, amiről egykori tanítványaiként mindig megemlékezünk. Igaz, a nem kerek születési vagy halálozási évfordulókat is számon tartjuk, budapesti, pécsváradi vagy kecskeméti emléktáblák előtt koszorúzunk és elénekeljük Ilonka néni Folyik a víz című kedvenc Bicíniumát. – „...marad a név, de mi elmegyünk...” , Az Óbudai temető védett sírjánál virággal és énekszóval emlékezünk április 9-én vagy a közeli napokban, ahol öt éve Andor Évával, fogadott lányával, az operaénekesssel, tanszékvezető főiskolai tanárral – aki idén töltené be 80. életévét – már közös sírhelyen nyugszanak.

Nekünk, egykori tanítványoknak egy másik fontos jubileum is éppen idén lett aktuális, a korabeli Ranolder Kóruossal, mellyel Ilonka néni Csorda Romána nővér mellett másodkarnagyként és zongorakísérőként dolgozott, első számú karnagyként 1948 óta vette át a vezetését. Az új rendszerben nevet kellett váltani, 1949-ben az akkori kórustagok és Andor Ilona kérésére neki engedélyezte elsőként Budapesten Kodály nevének viselését. Ennek a Kodály Kórusnak örököseként, 1995-ben újjáalakulva egykori tanítványokként óvón őrizzük névadóink, Andor Ilona és Kodály Zoltán szellemi örökségét, mint Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa.

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

Alma Materünk szeretetéhez, ahol olyan szép, felejthetetlen éveket töltöttünk el – ki tizenkét évig, némelyek csupán négy éven keresztül - elsődlegesen járult hozzá az Ilonka néni által vezetett iskolai kórusban való éneklés. Mióta az intézmény fennállásnak 120 éves évfordulójára rendezett ünnepségen 1995-ben a Kodály Kórusral újjáalakultunk, évente veszünk részt valamilyen iskolai rendezvényen vagy Ilonka néni évfordulójára emlékezve, emléktábla előtt koszorúval tisztelegve, rövidebb--hosszabb műsorral megörvendeztetve mai és régi tanulókat, tanárokat, törzsközönségünket. No, meg önmagunkat.

Így az iskola mindenkori vezetésével - korábban Bánhegyesi Zoltánnal, pár éve Sebőkné Orosz Katalin igazgatóval és az iskola titkárságával nagyon jó, szíves, személyes kapcsolatunk alakult ki az eltelt majd negyedszázad során. Ők a mi megkeresésünkre vagy mi az általuk felkínált lehetőségre mindig kedvezően reagáltunk.

Legutóbbi érdeklődésem alkalmával Várkonyi Piroska iskolatitkár megemlítette, hogy a rendszeres áprilisi Leövey Napok rendezvényére az egykori híres testnevelés és természetjáró, túravezető tanár, Szentirmay Miklósné Kovácshegyi Erzsébet relikviáival – korábban szintén leöveys - lánya jelentkezett, aki 2018-ban a Ferencvárosi Helytörténeti Gyűjtemény közbenjárásával már összeállított tárlókban és molinókon Ferencvárosban két helyen is kiállítást tartott édesanyja emlékére, amit szívesen ajánlott fel az iskola tanulóifjúságának is megtekinteni. Ehhez a nyitóeseményhez kapcsolódva ajánlották kórusunknak emlékező koncertünket, műsorunkat megtartani.

Ezzel kapcsolatban felmerült bennem, hogy hiszen Ilonka néni féltve őrzött relikviáiból magunk is össze tudnánk állítani egy méltó látható kiállítást, kiegészítve mai Kodály Kórusunk igencsak szépszámu tárgyi emlékeivel. Andor Ilonának a kecskeméti Kodály Intézetben hivatalosan őrzött tárgyi hagyatékán kívül vannak még B. Horváth Andreánál és a tanítványoknál is személyes emlékek. Munkásságunkkal mi magunk is teremtettünk hozzá kapcsolódó kiállítható tárgyakat, koncertek, vetített előadások fotóit, leírásait, kritikáit, és írott és hangzó kiadványokat. Ilyenek a B. Horváth Andrea által szerkesztett, tanítványok és kortársak emlékező, Andor Ilona életútját bemutató emlékkönyvek és Ilonka néni által vezényelt, hangzó, egyedi zenei világát megidéző korabeli, a Magyar Rádióban felvett Kodály és Bartók egyeneműkari művek emléklemezeinek korongjai. Nagy örömünkre a Leövey Klára Gimnázium szívesen felajánlotta saját üres tárlóit ezeknek a bemutatására.

Ez a helyszíni gyakorlati hozzájárulás igen gyorsan elindította bennünk a rendezvény összehangolásának, felépítésének a tervét. Andor Ilona és Szentirmay Miklósné Kovácshegyi Erzsébet, két sokgyerekes nagycsaládból érkező, szinte egyidős tanáregyéniségek voltak, Mindketten a 20-as évek végétől tanítottak éneket, zenét illetve testnevelést és természetjárást a Ranolder Intézet tanítóképzős hallgatóinak, majd az 50-es évektől az új rendszerben már Leövey Klára néven gimnáziumként működő iskola tanulóinak bő négy évtizeden át. Az iskolában – az egyházi oktatók mellett – szinte párhuzamosan tanító-nevelő világi tanáregyéniségek életét, munkásságát bemutatandó kiállítás elnevezésére ötlöttem ki az "Örökhagyó tanáraink" találó címet. Merthogy valóban nagyszerű emberek, igazi örökhagyók voltak ők, akikre évtizedek után is ezrek és ezrek gondolnak nagy-nagy szeretettel és hálával. Érdekességgéppen Szentirmay Erzsébet néni legkisebb gyermeke, hagyatéka és a kiállítás kezelője, Judit lánya egyúttal Ilonka néni bérmaeresztlánya volt.

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

A rendezvényre ezzel a főcímmel, mely a Leövey Klára Gimnázium tanulói számára is kivételes esemény, plakátot készítettem a két tanáregyéniség munkásságára való utalással "Havasi gyopártól a Hóvirágon át a kodályi örökségig" alcímmel, mellyel időben tudtunk értesíteni régieket és újakat, fiatalokat és idősebbeket, hivatalos és személyes ismerősöket, a kerületi sajtó és tv munkatársait, közösségi portálokat.

És mi pedig, egykori Kodály kórustagok, az 50-es, 60-as 70-es években vele éneklő tanítványok Ilonka néni keze intését követve, szeme villanását, arca rezdülését lelkünkben őrizve, Kodály és Bartók kórusműveinek hangjait, előadásának titkait zsigereinkben érzőn, értőn a próbák és előadások, rádiós és lemezfelvételek emlékével az ő relikviáit állítottuk össze. Ehhez B. Horváth Andrea karnagyunk irányításával összeszedtük, rendszereztük azokat a dokumentumokat, személyes emlékeket, fotókat, újságcikkeket, eredeti kézírásos leveleket, műsor sorrendet, korabeli koncert műsorral, saját kezű szólamkotta másolatokkal, a Házasodik a vakond és az V. Hegyi Éjszakák kottákra Kodály tanár úr kézírásával Andor Ilonának ajánlott sorokkal, a híres 1965-ös angliai út során a Columbia cég által felvett hanglemez borítójával és a felemelő, az 1967.évi amsterdami Edison díj átvételének jellegzetes fotójával.

A 70 éve alakult Kodály Kórus örököseként a mi huszonnégy éves emlékeinket, az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa megjelenéseinek momentumait, koncertjeink fotóit, jubileumi prospektusokat, díjaink egy részét – legnagyobb elismerésként a 2018-ban kapott Csokonai Vitéz Mihály Községi díjunkt - , Andor Ilona emléklemezek és emlékkönyvek kiadványainak példányait, saját koncertjeink lemezfelvételeink korongjait bemutató emlékeket.

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

Közeledve április 15-ehez, az iskolai Leövey Napok megnyitójához, nagy izgalommal szerveztük a kiállítást, tematizáltuk a kiállítandó anyagot a két nagyobb és három kisebb tárlóba helyezendő tárgyakat. Sajnos mégis kicsinek bizonyult a tér, mégsem tudtunk mindent elhelyezni, amit szerettünk volna.

Képzőművész kórustagjaink, Kopócsy Judit és Árvay Zsuzsa segítségével az iskola 2. emeleti folyosóján karnagyunkkal és Varga Koritár Bettivel, a vezetéssel szinte gyermeki örömmel alkottuk meg közösen, állítottuk össze április elején az egyes tárlókba helyezett megszámozott tárgyak sorát, helyét, leírását, a láthatóság, olvashatóság technikai megoldásait figyelembe véve, keretes képtartóba, a tárlók üvegtetejére téve Andor Ilona és az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusa életének bemutatkozását. Mindezeket az Andor Ilona Emléktábla közvetlen környezetében. Hogy azt a tanulói ifjúság már a megnyitó előtt és utána, a tanév végéig akár minden szünetben elolvashassa. És benyomásait a kitett vendégkönyvbe is bejegyezhesse.

A Leövey Napok megnyitóján a déli tanításközi szünet időpontjában már az érdeklődő gyülekezők létszáma minden várakozásunkat felülmúlta. Eddigi koncertjeinken vagy iskolai rendezvényeinken soha nem látott létszámú középkorú, idős, nagyon idős, bottal, mankóval közlekedő egykori növendékek, tanárok, és nem utolsó sorban, teljes iskolai osztályok tanulóifjúsága tömörült a Kodály terem előtti folyosóra. Itt a kerületi tv és iskolai tanulók által működtetett LKG News tv szerkesztő fiataljai is megörökítették a megnyitót, készítettek interjúkat.

Az iskola igazgatónője meghatott szeretettel köszöntötte a jelenlevőket és méltatta az intézmény két egykori tanárának, Ilonka néni és Erzsébet néni munkásságának maradandóságát. Majd B. Szentirmay Judit mesélte el személyes emlékeit, ahogy édesanyja vitte őt az 50-es évek közepén elsőként beírni a Vendel utcai iskolába, majd édesanyjáról szóló kiállítás részleteiről, tanításáról, sportolóként az amszterdami olimpiai indulásáról beszélt és hívta fel a figyelmet, - ahogy túraszakosztály vezetőként ő is folytatta ezt a hagyományt - a túrázás, a természetjárás szépségeire és azzal járó közösségi élmény megélésére. B. Horváth Andrea karnagyunk folytatta Ilonka nénivel való kapcsolatunk történetét, az ő erős egyéniségének példamutató erejét, amelynek hatására halála után tizennyolc évvel megalakítottuk az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusát és az általa átadott tudás, a Kodály és Bartók művek

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

előadásának autentikus műismeretét, tanításának megőrzését és továbbadását, a kóruséneklés közösség formáló erejét magunk példáján keresztül is. Ilyen eltéphetetlen szeretettel őrizzük mestereink szellemi örökségét is, ahogy az összegyűlt, már nehezen mozgó tanítványok is odajöttek ezt látni és meghallgatni.

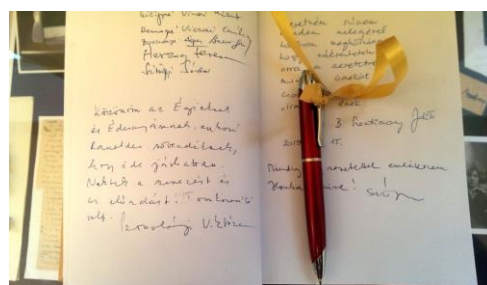

Az ünneplő sokaságot a Kodály terembe invitálva elénekeltük félórás műsorunkat. természetesen Kodály és Bartók műveket is előadtunk. Bevezetőnek a Nagyszalontai köszöntőt és Szentirmay Erzsébet néni kedvencét, az Esti dalt, Bartóktól a Tavaszt és a Leánynézőt. Egy preklasszikus, jó hangulatú, Villanescia című olasz nyelvű „felelgetős” madrigált, majd Szőnyi Erzsébet, - a 95. születésnapját éppen a napokban ünneplő - zeneszerző, professzorasszony, a Magyar Kodály Társaság tiszteletbeli elnökének hangulatos, különböző földrészek népeinek egy-egy jellegzetes népdal feldolgozását énekeltük és tőlünk szokatlan módon, koreografált felállásban vezérhangra válaszul tapsoltunk az Öt világrész dalai című, hangulatos, bravúros művében, melyhez állandó hangszeres kísérorunk, Németh Sándor játszotta a zongorakíséretet. A kiállításmegnyitó és a koncert hosszát az iskolai szünet mértékével egyezően egy órás időbeli korláttal kellett betartanunk, hiába szeretne volna a hálás közönség tovább hallgatni énekünket. Kivonulva a nagyteremből Andor Ilona Emléktáblájánál is elénekeltük a Folyik a Víz című Biciniumot, majd ketten B. Horváth Andrea karnagyunkkal főhajtással elhelyeztük koszorúnkat Ilonka néni képzeletbeli személye előtt.

Az Andor Ilona emlékkiállítás és koncert a közönség és magunk számára is nagy lelki gyarapodással, óriási élménnyel zárult abban a reményben is, hogy formálódnak még a mai ifjúság tagjai között is olyan – akár zenei, akár természetjáró vagy más indíttatású egymást segítő - közösségek, amelyek értéket mentve, azt létrehozva és ápolva idős korukig is kitartanak. A boldog idősebb arcok és szavak is megerősítettek bennünket.

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

Míg Andor Ilonával először 1966-ban találkoztam elsős gimnazistaként, és fiatalon tíz évig tartó csodálatos, közös munkában dolgoztam vele kórusa tagjaként első gyermekem születéséig, addig Kokas Klára munkásságával 1990-ben ismerkedtem meg már felnőtt koromban, két iskolás gyerek édesanyjaként. Őhöz a Kodály Kórusiskolában szolfézst tanító egyik kórustársam, Juhász Judit ajánlására kerültem, aki szintén az Antal Mátyás vezette Budapesti Kórusban énekelt, és ahol én az alt 2. szólam tagjaként 1985-től 2008-ig tartó huszonhárom csodálatos évet töltöttem. Kokas Klára óráinak menetébe csöppenve hamar kiderült, hogy Andor Ilona szellemének muníciójával és saját eredendő mozgáskészségemmel Klári által válogatott zenékre, inspirációira magától értetődően kapcsolódtam be. Már első alkalommal, együtt táncoltam a jelenlévő óvodáskorú gyermekekkel és szüleikkel, a varázslatos órákon a Budapesti Művelődési Központ emeleti termében.

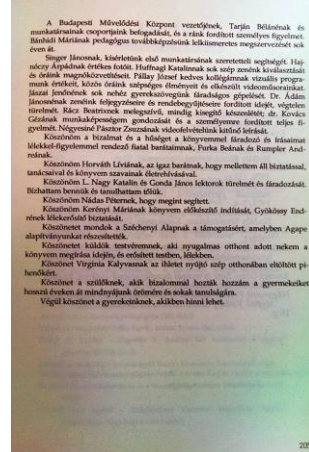
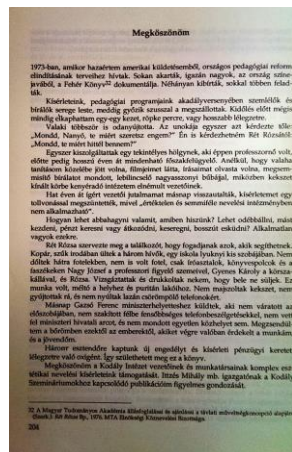

Ettől kezdve öt éven keresztül intenzíven segítettem munkáját, személyesen tanfolyamain és otthonában, levelezéssel, közös koncertlátogatásokkal, különböző helyszíneken tartott óráinak, tanfolyamainak táncos, kreatív résztvevőjeként, általa gondosan kiválogatott klasszikus vagy eredeti népzenei pár perces zenei részletek magnós elindításával és visszajátszásával, készülő könyvei gondolatainak segítő megfogalmazásával.

Az 1992-es év nyarán a kecskeméti Kodály Intézetben –, ahol Kokas Klára az intézet docense volt akkor – meghívására a Kodály Szeminárium magyar és külföldi résztvevőinek tartott egyhetes kurzusán óriási megtiszteltetésként vettem részt nyári szabadságom idején. Kezeltem a kazettás magnót, segítettem a Kodály Zeneiskolában és az Intézet patinás, többszáz éves

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

falai között a helyszínek rendezésében, egyeztettem az előadások menetét a másik munkatárssal, a videós fiatalemberrel, Szabó Tiborral közösen folyamatos készenlétben. De nem feledem Kokas Klára tanítóknak, zenészeknek szóló ihletett előadásait sem, miközben számomra felszabadító érzéssel éltem át a zene hullámai által keltett és előadott saját improvizációimat, és figyelhettem meg a szinte mozdulatlan, földön kucorgó résztvevők elmélyült hallgatásából eredő szem-kéz-fej-láb mozgásokat, majd a zárt világból kinyíló örömtáncokat, az egymásra találásokat, hallgattam a nyitott képzeletből kivirágzó történeteket és a magyar szó mellett Klárinak, a világ minden tájáról érkező hallgatóknak szóló angol-francia-német-olasz-spanyol nyelvű magyarázatait, amit megérteni már önmagában gyönyörűség volt. A Kodály Intézet erre a nyári kurzusára kiadott füzetek kiadványát kezeirásos köszönetével is megkaptam akkor tőle.

Amikor Kokas Klára már egyre sűrűbben tartózkodott Görögországban élő testvérénél, vagy Olaszországban élő lányánál és unokáinál, az európai kultúrák bölcsőjébe mindig visszatérve, élményeit az érintetlen természetből merítve, az elmélyült csendben fogalmazva kiadandó könyveinek megélt tartalmát, az egyik itthoni tanítványához jártam élményszerzésre, a Mókus utcai óvoda óvónője, Antolik Éva csoportjába, ahol nagyon sok gyakorlati tapasztalatot szereztem későbbi tanításomhoz. Miközben egy másik tiszta forrásból eredő, de mégis a zenéből eredő mozdulat erejét ajándékozó, Dienes Valéria által alapított orkesztikai mozdulatművészettel, és a tanítvány, Mirkovszky Mária tanítványa, Tatai Mária által vezetett orkesztikai tanfolyamra is eljutottam. Az évtizedekkel később, pár éve lett világos számomra, hogy milyen láthatatlanul ható szellemi erők indíthattak ez irányba is, a dienesi és andor ilonai a 30-as évek-beli Ranolder Intézeti Bárdos Lajos-Dienes Valéria által alkotott közös, nagylétszámú mozdulat- és énekkórusos misztériumjátékok intézeti kapcsolata révén. Ez az irány még egy külön fejezete és kutatandó témája az életemnek.

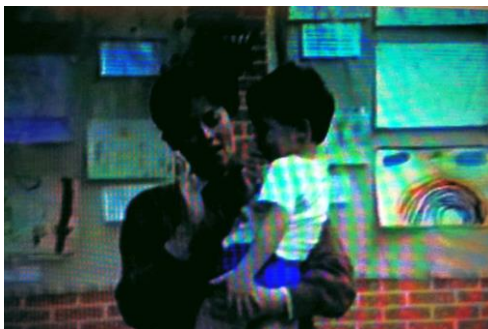
Azok a tartalmas 90-es évek váltak felnőtt életem folyamán bennem a zene, az ének és a mozgásművészet által kapott impulzusok összegzésévé, amikor a Budapesti Kórusban oratórium kórus énekesként, Kokas Klára zene-mozgás kurzusán, és a Tatai Mária majd Fenyves Márk által vezetett orkesztikai tanfolyamon, előadásokon egyszerre gyűjtöttem magamba mindazt az ismeretet, értéket, érzést, amit nem sokkal később magam igyekeztem továbbadni gyerekeknek csepeli művelődési házakban.

1994 őszén magam ajánlottam fel önálló zene-mozgás csoport indítását lakhelyemen, az akkor még létező Csepeli Gyermekházban, akinek az igazgatónője, Balatinecz Éva nagyon értően és örömmel befogadta a „Mozdulatkincseink” névvel meghirdetett óvodás- és

kisiskolás korú gyerekeknek és szüleinek szóló Kokas módszeren alapuló kurzusomat. Igen nagy érdeklődéssel jelentkeztek a kisgyerekes szülők, többen akár kisebb vagy nagyobb korú testvérekkel is. Abban az időben napi nyolc órában egy kőbányai nagyvállalatnál dolgoztam, onnan utaztam késő délutáni foglalkozást tartani Csepelre, a hosszú úton közben elmélyülve, már az órák anyagát magamban végig gondolva, és az addig tanultakból és saját ötleteimből kiindulva heti két alkalommal. Az értékes, Kokas Klárától kapott – Bach, Handel, Haydn, Mozart Beethoven, Schubert, Brahms, Bartók - zenei részleteket, magnószalagra feljátszva előző nap készítettem elő, órán kiegészítve és eljátszva aktuális játékos gyermekdalokkal Kodály Kis emberek dalaiból válogatva. Az óra végén az évszakokhoz, ünnepekhez és a hangulathoz illő népdalokat a meggyújtott gyertya lángjánál körbeülve énekeltünk búcsút gyerekekkel és szülőkkel együtt.

De a gyerekek kreativitását nem lehetett felülmúlni, az óra középső harmadában csodás átváltozások történtek, zárkózott gyerekekből egyszerre csak szárnyaló madarak, lepkék, száguldó folyók, csúszó-mászó kukacok, kinyíló és bezáruló virágok, levelek lettek a már megismert zeneismétlések alatt, utána pedig végtelen színes mesetörténeteket hallottam tőlük. Másik alkalommal a rajzos kreativitásuk került előtérbe, csodás színekkel vagy épp sötétekkkel, megfelelő festékek, színes ceruzák, gyurmák segítségével, a megismélt zenei háttérben alkotva. Ezeket a képeket kiállítottuk a Gyermekházban vagy el is vihették magukkal.

Oly nagy volt az érdeklődés a tanfolyam iránt, hogy egy másik csepeli helyszínen is, a Radnóti Miklós Művelődési Házban újabb csoportot indítottam heti egy alkalommal. Ide nagyobb gyerekek is jártak már. Voltak állandó résztvevő szülők, akiktől önkéntes gyakorlati segítséget is kaptam az órák zavartalan megtartásához, ahogy én is segítettem Kokas Klárát. Egy zenész házaspár, Eisenmann Tünde és Sebestyén Tamás három kisgyerekével rendszeresen jöttek minden időben. Ma is látom magam előtt a Bach zenéjére az alig egyéves ritmusra kúszó-mászó, csillogó szemű ikreket és a nyugodtabb, meghúzóódó hároméves

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

bátyjukat. Egyik alkalommal videofelvételt készített az óráról az apuka az akkori VHS technikával, ami aztán évtizedekkel később kalandos úton került a birtokomba.

Sajnos a tanítás egy tanéven keresztül zajlott csupán hétköznapi, gyakorlati nehézségek miatt, miközben az otthont adó Gyermekház sem tudta fogadni tovább a tanfolyamot, hamarosan meg is szűnt. Sokszor találkoztam vagy inkább csak messziről láttam az eltelt huszonöt év alatt a kamasszá majd már felnőtté vált gyerekeket, megismerem őket, nagy örömmel tekintek rájuk, szépek, kiegyensúlyozottnak látszanak.

Az életemben 1995-ben került előtérbe újból Andor Ilona, a mindenkori Kodály Kórusában egykor éneklő tagok felkeresésével. A Leövey Klára Gimnázium tavasszal nyilvánosan meghirdetett 120 éves évfordulójának őszi megünneplése volt az elindító mozzanat, melyre a felhívást édesanyám vette észre az egyik reklám újságban. Ez szíven talált és újból elindította bennem a még elérhető énekesek megkeresését, amiben Feminger Andrea mezzo énekes – egyébként szemésorvos - szegődött mellém, ugyanakkor Horváth Andreát, Ilonka néni által nevelt karvezetőt-, aki akkor és mintegy 33 évig a Fazekas Mihály Általános Iskola és Gimnázium vezető tanára volt - felkerem egy fellépő kórus vezényleséhez. Ezt ő szívesen, örömmel vállalta, egy-két hónap keresés után a tagokat is megtaláltuk és előzetes próbákkal megtörtént a Madách színházi fellépés negyven emberrel, nagyon nagy sikerrel. Együtt maradtunk.

Azóta egyesületté formálódtunk, huszonnegyedik éve működünk az Andor Ilona Baráti Társaság Kodály Kórusaként, létszámunk sokszor változott, bővült, csökkent, ahogy az élet, és a személyes életünk maga is változik. Az alapító tagok nagy többsége mindig maradtunk, a hozzánk csatlakozók pedig hozzánk nőttek, elfogadták értékeinket. Korunk miatt sajnos már veszteségeink is vannak. Az újjáalakult Kodály Kórus története is már történelem, jövőre negyedszázados tevékenységünk feldolgozása is komoly munkát igényel. de nagy örömünkre a tavalyi évben Csokonai Vitéz Mihály Községi díjban részesültünk, amivel a zenei szakma és az állami vezetés is elismerte munkánkat. B. Horváth Andrea karnagyunk több évtizedes fáradhatatlan munkásságáért megkapta a KÓTA Életműdíjat. Ugyanakkor Andor Ilona nevét posztumusz díjakkal – Magyar Örökség díj, Pécsvárad díszpolgára, KÓTA Életműdíj - emléktáblákkal, róla elnevezett utcával Kecskeméten és a róla elnevezett Óbudai Zeneiskolával és megannyi fellépésünkkel, emlék kiadványainkkal is őrizzük. Amíg azt tehetjük.

A napi megélhetési munkámon kívüli zenei tevékenységeim is így bővültek vagy csökkentek nekem is.

A Kokas-módszer tanítással és az orkesztikával napi szinten már húsz éve, az oratórium kórusban énekléssel tíz éve hagytam föl, ahogy a Kodály Kórus és az egyesület működésének teendői bővültek és a fellépéseink száma egyre szélesebb körű lett. Közben érdeklődésem miatt és az akkori lehetőségek szerint művelődésszervező diplomát szereztem 2007-ben három éves levelező tagozaton az ELTE Tanítóképző karán.

Kokas Klárával nem szakadt meg a kapcsolatom, a 90-es és a 2000-es években néha a Zeneakadémián vagy a Müpában egy-egy koncerten találkoztunk, vagy egy-egy itthoni, sérült gyerekekről szóló előadásán – Gyógypedagógiai Főiskola, Nádor terem - vettem részt.

Mint régi munkatársa, 2009-ben meghívást kaptam a 80.születésnapjára, melyet már a hivatalos szakma tartott a Zeneakadémián, a rektor, a Kodály Intézet vezetője és Kodályné, neves zenei- és nevelési szakemberek és még sok-sok egykori tanítvány és tanító részvételével egy tavaszi és egy őszi időpontban. Boldog találkozások voltak. Mindkettőn nagy örömmel köszöntöttük egymást és láttam, hogy tanítását, módszerét már nagyon sok tanító, óvónő, zenész követi, hirdeti és munkájukba beépítve végzi saját területén Budapesten és vidéken egyaránt. Rendszeres tematikus tanfolyamokat, táborokat hirdettek, kiadványokat jelentettek meg az Agapé Zene-Életöröm Alapítvány keretében, Lájerné Vera áldozatkész szervezésében. A Zeneakadémián adtam át Kokas Klárának B. Horváth Andrea által dedikált Andor Ilona Emlékkönyvet, amiben az Ilonka nénihez írt emlékező levelemben megemlítem a vele való örömteli találkozást. Erről az írásomról pár évvel később egy Kokas tanítótól, Kaminszki Ildikótól kaptam váratlan köszönő üzenetet Kláritól, miután ő már nem volt közöttünk.

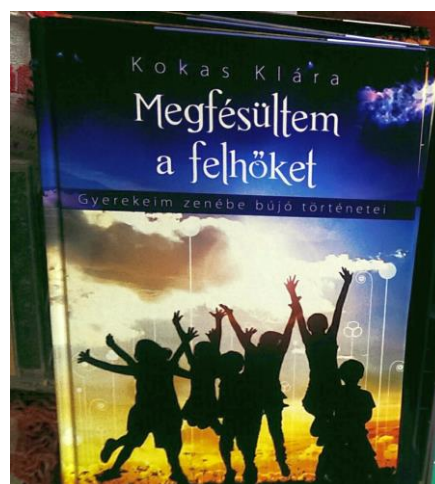
Az első találkozón ért az az óriási meglepetés, hogy az ünneplők közül odajött hozzám Eisenmann Tünde, a tizennégy évvel korábban általam tanított gyerekek édesanyja, és elmondta, hogy már ő is Kokas Klára módszerével tanít egy zeneiskolában, miközben a gyerekei már szinte felnőttek. És ekkor mutatott be Klárinak azzal, hogy általam vezetett az útja őhozzá. Akkor említette meg Tünde és pár nappal később meg is kaptam tőle azt a videofelvételt, amin a kezdeti csepeli tanítási időkben kicsit nehezen beinduló, de örömteli foglalkozást vezettem. Nagy megindultsággal néztem végig a zene-mozgás óra menetét, ahol gyerekek és anyukák is résztvettek a táncos átváltozásokban

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

Kokas Klára fiához és unokáihoz utazott látogatóba 2010 februárjában, amikor megdöbbenéssel értesültünk róla, hogy váratlanul elhunyt Arlingtonban. Minket sokkhatásként ért a hír, ő viszont isteni kegyelemként úgy tudott elmenni, ahogy egyik videofelvételén kérte a Jóistent. Szélütés érte, nem szenvedett. A családja ott is temette el. De a szelleme örökké itt maradt velünk. Pár hónappal később az egész családja külföldről, gyerekestől, unokástul, dédunokástul, testvérestől eljöttek, hogy együtt búcsúztassuk őt énekekkel, videófelveletekkel, történetekkel, misével, a Bartók Béla konzervatórium udvarán egy névreszóló pad telepítésével és egy facsemete ültetésével, amire ráaggatva szél lebegtette színes szalagokra írva üzentünk neki odafent. Azóta már bizonyára nagy lombos, árnyat adó, erős törzsű fa vált belőle.

A minap töltötte volna be 90. évét, amire újabb meghívót kaptam a Nádor terembe, ahol a már róla elnevezett Kokas Klára Agape Alapítvány – elnöke a Kodály Intézet vezetője Nemes László Norbert - . és a követőiből alakult Szakmai Kollégium vezetői tartottak megható, méltó, egésznapos megemlékezést. Jó volt találkozni, együtt emlékezni, énekelni azokkal, akiket gyerekként tanított, azoknak a már idősödő szüleivel, tanító követőivel, az Alapítvány képviselőivel, Hollós Máté zeneszerzővel és azzal a „Zene felemeli kezeimet” című zöld alapkönyve új kiadásával, amiben többek között az én nevemet is megemlítve köszöni meg a munkájához nyújtott segítségeket.

Régiekkel találkoztam és új embereket is megismertem, közülük csak párat említek, akik bizonyára hitelesen dolgozzák fel életútját, viszik tovább Kokas Klára életművét. Köztük van Szkubán Judit Kokas-oktató szolfézsstanár, Demel Eszter karnagy, Kokas-oktató, Pállay József festőművész-rajztanár, Kokas Klára rajzos óráinak szakértője, segítője, a korai videófelveleteleinek állandó készítője és Tóth Teréz, pedagógus szakíró, aki még Kokas Klára

ANDOR ILONA és KOKAS KLÁRA EMLÉKÉRE

életének – akkor még nem sejtett - utolsó nyarán tudott vele a már kéziratban lévő, de csak már halála után kiadott, „Megfésültem a felhőket” című könyvéről interjút készíteni. És Eisenmann Tünde Kokas-oktató zenetanár, - aki hívott a mostani Emléknapra, ő is a Szakmai Kollégium vezetésében dolgozik. Rajtuk kívül is számos egykori segítők dolgoznak tovább. és biztató, hogy az ő Emléknapon jelenlevő lelkes huszonéves zenész, pedagógus tanítványaik is viszik tovább a lángot. A kuratórium tagjai között pedig tudományos elemzőként gyakorta publikál Deszpot Gabriella, Kokas pedagógia, tudományos főmunkatárs és Négyesiné Pásztor Zsuzsa, egyetemi oktató, aki maga egyik előadója a kerekasztal beszélgetésnek.

De legfontosabbak azok, akik a hétköznapiakban igyekeznek átadni tanítványaiknak Kokas Klára felbecsülhetetlen személyes példamutatását, az egymásra figyelés, az elfogadás, az elesettek megsegítése. a megértés, a tehetség kibontakoztatása, az egymás iránti tisztelet és felelősség, a szeretet, szavakkal nehezen fogalmazható szellemi örökségét.

Megemlékezésem Andor Ilona és Kokas Klára zenepedagógusokkal való kapcsolatomról talán hosszabb a szokásosnál, de annál mindenképp kevesebb, amennyire hálás vagyok az ő tanításukért, az emberségükért, a hozzám való jóságukért, a személyem iránti figyelmükért, szellemem műveléséért, az általuk megélt katarziszokért és a tőlük kapott, minden téren és időn túli örökérvényű emberi és felejthetetlen hagyatékukért, földi és felhőn túli üzenetükért!

Legyenek áldottak!

Budapest, 2019. május 1.

Rácz Beatrix

az Andor Ilona Baráti Társaság
Kodály Kórusának
titkára, az alt 2. szólam énekesé,

Kokas Klára egykori munkatársa